

hvertill jag strax återkommer — vår låga giftermålsfrekvens, höga äktenskapsålder och stora procent af oäkta barn, vidare den starka utvandringen och den här af förorsakade undertaligheten af de lifskraftigaste åldrarna; i slutet nämnas också alkoholism, veneryska sjukdomar samt tuberkulos. Mot allt detta vore det "rashygienens plikt att uttala varnande ord".

Och hvad går nu denna dess varning ut på? Jo, enligt referatet har talaren i alla första rummet varnat — för det s. k. tvåbarnssystemet. "Skulle detta system, som tycks utbreda sig i Europa alltmer och äfven hos oss, i städerna åtminstone, bli folksed i Sverige, då är verklig fara för handen", skall han ha sagt.

I hvilket förhållande står då, frågar man sig här ovillkorligen, tvåbarnssystemet till de nämnda svåra samfundslitena? Skulle männen en allmänare utbredning af detta system ytterligare sänka äktenskapsfrekvensen och höja den redan alltför höga genomsnittsåldern vid ingående af äktenskap? Skulle den öka procenten af oäkta barn, stegra emigrationen och göra alkoholismens, könssjukdomarnas och tuberkulosens härjningar ännu fruktansvärdare än de redan äro?

Enhvar måste ju säga sig att det förhåller sig alldeles tvärtom. Mot samtliga dessa olyckor utgör tvåbarnssystemet det tänkbart kraftigaste botemedlet. Dess genomförande skulle möjliggöra äktenskap för alla i så unga år som öfver hufvud är önskvärdt, komma procenten af "oäkta", d. v. s. hem- och familjelösa, barn att nedsjunka till ett minimum, öfverflödig göra emigrationen och därmed återställa åldersfördelningen inom folkstocken till det normala, särskildt bringa den nuvarande öfvertaligheten af kvinnorna inom de giftasvuxna åldrarna att försvinna; det skulle beröfva alkoholismen och könssjukdomarna, som ju enligt sakens natur hufvudsakligen kräva sina offer bland de ogifta männen, sin förnämsta angreppspunkt; slutligen skulle det minska trångboddheten och därmed tuberkulosen, hvars bekämpande ju enligt alla sakkunnigas omdöme i det väsentliga är en bostadsfråga, samt i det hela utvidga näringsspelrummet, den viktigaste faktorn för folksundheten.

Och dock "varnar" denna rashygieniker för tvåbarnssystemet. Hvarför? Jo, "professor Fahlbeck, som ägnat denna fråga mycken uppmärksamhet", skall ha "räknat ut att en så ringa fruktsamhet skulle medföra en hastig tillbakagång af folknumraren. Detta i sin tur medför ett sjunkande af kulturen (!) och minskad värnkraft äfven mot yttre fiender". Redan för tio år sedan har jag i Ekonomisk tidskrift, som jag trodde framgångsrikt, bemött dessa Fahlbecks s. k. beräkningar. De hvilat helt och hållet på det godtyckliga eller, rättare, omöjliga antagandet att såväl dödligheten, särskildt barndödligheten, som antalet af naturligen ofruktsamma äktenskap skulle förbli desamma som nu och likaså att de för hela lifvet ogifta kvinnornas antal aldrig skulle understiga en viss siffra, om jag minnes rätt, 12 procent. Under sådana omständig-

heter är det naturligtvis klart att ett så "ngt iakttagande af tvåbarnsprincipen inom de återstående äktenskapen skulle åstadkomma ett tämligen hastigt sjunkande af folknumraren. Fahlbeck profeterar t. o. m. om nationens totala utrotande på 100 år, men detta måtte ha skett i ett ögonblick af matematisk distraktion, ty äfven med hans siffror såsom utgångspunkt kommer man för en sådan tidrum icke längre ned än till den folknumrär som fanns i Sverige för omkring hundra år sedan, hvilket i parentes sagdt efter mitt sätt att se icke vore någon olycka alls, utan tvärtom.

Men hela beräkningsgrunden är falsk. Dödligheten inom de yngre åldersklasserna kan, såsom nyare statistik visat, mycket väl nedgå och har redan nedgått betydligt under det be-
lopp som den utgjorde i Sverige när Fahlbeck skref. Antalet åter af vare sig män eller kvinnor som frivilligt utan någon yttre anledning skulle afhålla

sig från äktenskap torde i själva verket vara försvinnande litet. Hvad slutligen de ofruktsamma äktenskapen angår, så bero de dels på makarnas höga ålder vid äktenskapets ingående, dels och i hufvudsaklig mån på den olyckliga omständigheten att männen före äktenskapet ådragit sig vissa könssjukdomar, som antingen göra dem eller den stackars bustrun sterila. Under fullt gynnsamma ekonomiska och sociala förhållanden ges det därför näppeligen någon gräns under hvilken de nämnda tre "afbränningarna" icke skulle kunna sjunka, och där af följer då utan vidare att den äktenskapliga fruktsamhet som då vore erforderlig för att upprätthålla folknumraren så obetydligt skulle skilja sig från ett genomsnitt af två barn pr familj att den praktiskt taget vore att beteckna såsom tvåbarnssystem. Då nu enligt det ofvan sagda en stark minskning af det nuvarande barnantalet i våra äktenskap skulle vara ett osvikligt, men på samma gång oundgängligt medel att framkalla dessa sundare samhällsförhållanden, så vill det förefalla mig som om hvarje rashygieniker, liksom öfver hufvud hvarje människovän borde af alla krafter sträfvat för att införa en så välsignelserik förändring i våra sociala vanor i stället för att söka afskräcka från den såsom en samhällsfara.

Vår kultur skulle sannerligen icke förlora härpå, utan tvärtom. Ett folk af daglönare, kämpande för nakna lifsuppehållet och hvarje vinter hotad af arbetslösheten och hungerns fasa, har, om än så talrikt, i sin helhet en mycket låg kultur, om än dess "spetsar" kunna glänsa. Omvänt kan äfven det minsta folk, såsom historien många gånger visat, utveckla den rikaste kultur, om blott det materiella välfärdet icke fattas, som är förutsättningen för all högre odling. Nå ä. den minskade värnkraften då?"

Hvad den minskade "värnkraften" beträffar, så kunde detta argument möjligen ha någon betydelse ifall vårt land vore det enda som minskade sin fruktsamhet; men nu medger ju talaren själf att tvåbarnssystemet i närvarande stund utbreder sig i hela

Europa, hvilket det också faktiskt gör, och med en förvånande hastighet, om än några länder tillsvärdare hunnit längre än andra. Det kan endast vara en tidsfråga när detta system, liksom civilisationens "riga frukter", har uppnått äfven de länder som ännu äro tämligen oberörda där af: de aflägsnare delarna af Ryssland samt Indien och Kina. För öfrigt beror äfven värnkraften icke blott på folkmängden, utan kanske lika mycket på det nati nella välfärdet. Talaren lär ha anfört Frankrike såsom "varnande exempel", dock efter hvad det tycks utan annan motivering än några rader ur expresidenten Roosevelts bekanta resepredikan. Exemplet synes dock mindre väl valdt, ty faktiskt är ju Frankrike det enda land i Europa som under senare år väsentligt utvidgat sin intresse- och maktstjär. I fråga om vårt eget land kunna vi väl dessutom vara öfverens om att dess trygghet icke i någon afgörande grad kan bero på mängden af våra kanoner eller antalet värnpliktiga. Den hvilat helt visat på långt fastare grundvalar, som i diskussionen om dessa frågor alltför mycket lämnats ur sikte, nämligen våra grannfolks hederskänsla och sunda förstånd i förening. Sverige är intet Tripolis eller Marocko, här finnas inga exploaterbara naturfonder, som vi ej själfva redan tagit i anspråk eller äro på väg att utnyttja efter de bästa kända tekniska metoder. En stormakt skulle icke kunna göra mer af Sverige än vi själfva göra. Att åter af en blott nyck eller tom eröfringslusta göra en fredlig granne förfång stämmer icke längre med de folkliga idealen, hvilka mer och mer bli härskande i nationernas politik — äfven österut. Det förefaller därför som om vi ur alla synpunkter skulle göra bäst i att resolut ägna oss åt den uppgift för hvilken vi, trots vårt lands och vårt klimats relativa karghet, äga icke få förutsättningar och genom hvars

lösnings vi skulle förvärva hela världens tacksamhet, nämligen att göra oss till ett socialt förgångsland, där både fattigdom och stötande rikedom vore försvunna och såväl samhällshygienens som rashygienens fordringar förverkligade i så hög grad som våra nuvarande insikter betinga. Men skall detta bli möjligt, så är det noggrannaste aktgifvande gentemot befolkningslärans sanningar ett alldeles oeftergiftigt villkor. Att åter kasta dessa önskningsmål öfver bord för att i stället jaga efter en numerisk betydenhet, som vid sidan af våra mångdubbelt talrikare grannars dock förblefve rent försvinnande, kan väl näppeligen falla någon människa in som en gång fått ögonen öppna för att valet i verkligheten står mellan dessa två alter-nativ. —

Jag har nedkastat dessa rader på papperet, mindre af något begär att komma den nämnda talaren till lifs, som jag icke närmare känner och hvars föredrag vid sidan af det här anmärkta ju kunna ha innehållit åtskilliga tankvärda saker, än med tanke på den snart förestående debatten i riksdagen rörande slutbehandlingen af nr 2 i ordningen af de, enligt min mening, så olyckliga pre-ventivlagarna. Men naturligtvis har

jag icke den minsta förhoppning om att mina ord där skola vinna något beaktande. Trots riksdagens förändrade sammansättning skall det förmodligen nu, liksom i följ, visa sig att den bland sina led icke räknar en enda öfvertygad malthusian, i alla händelser ingen som vågar kläda skott för sin mening. Uter sådana omständigheter komma förmodligen, liksom sist, endast några spridda och försagda röster att höja sig för lagens förkastande, under det att deras motståndare triumferande skola återropa sig på "en yngre rashygienikers varnande ord", hvilka bl. a. stödde sig på beräkningar, verkställda af vår utmärkta statistiker prof. Fahlbeck, "som ägnat denna fråga mycken uppmärksamhet" o. s. v. Världen vill bedragas.

Rashygien och tvåbarnssystemet.

För Dagens Nyheter af prof. Knut Wicksell.

Att folk som eljest resonera san-nsdt och förståndigt kunna göra raka motsatsen när talet faller på en eller annan mindre populär doktrin och enkannerligen på befolkningsfrågan, är tyvärr något så vanligt att jag för min del länge sedan upphört att förundra mig däröfver. Men jag tillstår att jag blef något förbluffad när jag i eder tidning under rubriken "Uppgifter för svensk rashygien läste ett referat af de föredrag öfver detta ämne som medicine docenten Herman Lundborg i Uppsala nyligen har hållit i Karlstad.

Enligt referatet skall talaren ha framhållit "att den svenska folkropen icke är riktigt sund", och såsom sjukdomssymtom anges — utom den låga dödligheten, hvilken väl dock endast kommit med genom missförstånd, och den sjunkande nativiteten, som just utgör punctum questionis och

D. N. 25.1.13